

Problémové chování

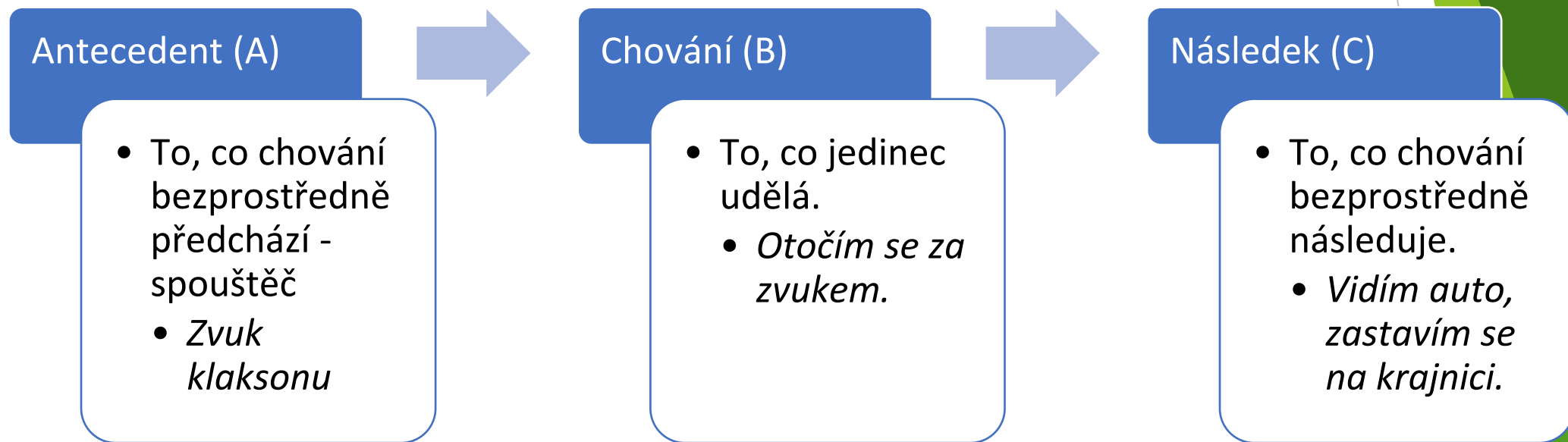
PdF: IVp003

Praktické postupy při výuce dítěte s poruchou autistického spektra nebo jiným neurovývojovým postižením

Vyučující: Mgr. et Bc. Lucie Mudroch Lukášová, M.Sc., BCBA a Mgr. Lucie Vozáková, BCBA

ABC chování

- Žádné chování se neděje samo od sebe, vždy mu něco předchází a něco následuje
- Opakuje se

Problémové chování

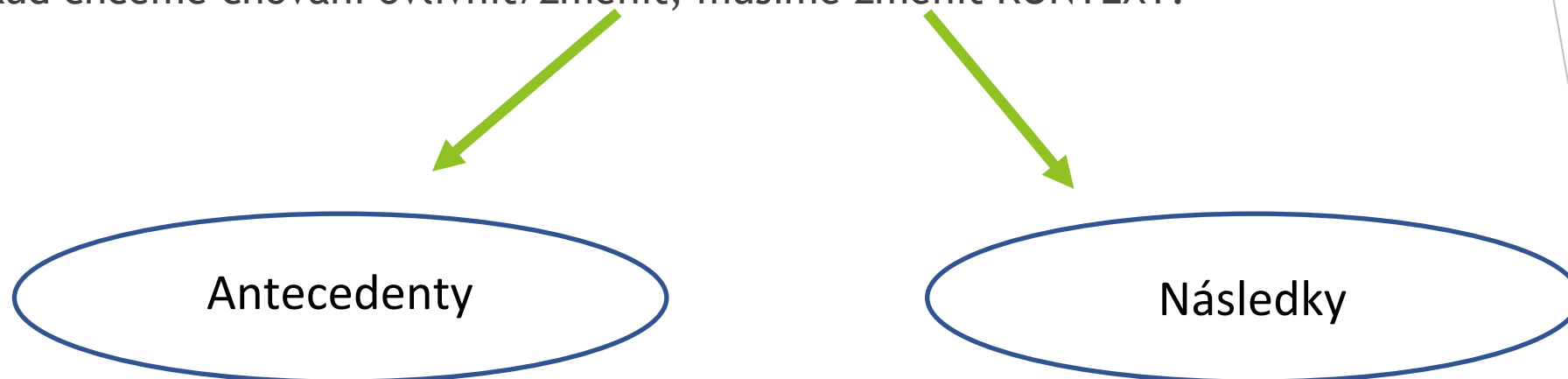
Nejedná se primárně o chování, které vadí nám

Jedná se o sociálně nežádoucí chování, chování které mu ubližuje, limituje ho ve společnosti či při učení

Vždy nám jde o klienta a jeho bezpečí, jednáme na základě etického kódu a s respektem

Antecedent	Chování	Následek
Něco zajímavého se stane.	Podíváme se daným směrem.	• Událost vidíme.
• Potřebujeme jít ven a vidíme kliku.	• Vezmeme za kliku.	• Dveře se otevřou.
• Řídíme auto a na semaforu blikne červená.	• Šlápneme na brzdu.	• Auto zastaví.
• Na stole leží lžíce.	• Natáhneme se po ní.	• Dotkneme se lžíce.

- Pokud chceme chování ovlivnit/změnit, musíme změnit KONTEXT:

Antecedent (spouštěč chování)

- To co bezprostředně předchází chování
- Snižuje a zvyšuje pravděpodobnost výskytu PCH a je pozorovatelné
- Ostré světlo, hlasité zvuky, příchod osoby do místnosti
- Pokyn na přesun mezi činnostmi
- Zadání cvičení v učebnici
- Zadání samostatné/skupinové práce
- Odchod učitele ze třídy

Antecedentní strategie

- ▶ Důležitost
- ▶ Např. přesuny přes posílení
- ▶ Např. výměna
- ▶ Např. bezchybné učení
- ▶ Např. obtížnost úkolu (škola)
- ▶ Např. výběr studenta z aktivit

- ▶ atd.

Konkrétní antecedent: Přesuny přes posílení

Příslib (promise)-zaslíbená odměna, která se používá k přesunu dítěte z aktivity do aktivity

Je to prevence problémového chování

Ukázka přesunu:

<https://is.muni.cz/el/ped/jaro2021/IVk101/index.qwarp?prejit=6390059>

Následek

- To, co bezprostředně následuje po chování.
- Zavření okna.
- Odvolání požadavku na přesun do jiné místnosti.
- Hození učebnic, odstrčení lavice.
- Vytažení tužky z pouzdra a plnění úkolu.
- Opuštění lavice a běh po třídě.
- Přístup k oblíbené hračce, sladkosti

Skupinová práce

Problémové chování - záznamový arch

Jméno: _____

	A	B	C		
Datum a čas	Antecedent	Chování	Následek	Funkce	Délka

Antecedent (A) - Popište, co se stalo těsně před nástupem problémového chování, např. požadavek na přesun, odebrání hračky, telefonování atd.

Chování (B) - Zapište, co přesně dítě dělalo, např. křičelo, válelo se po zemi, natahovalo se po věci, uteklo atd.

Následek (C) – Zapište, co následovalo ihned po chování dítěte, co jste vy nebo někdo další (ne)udělali.

Funkce - Zamyslete se nad tím, jaká byla pravděpodobná funkce chování (získání přístupu k aktivitě/věci, únik/vyhnutí se požadavku, přístup k smyslové stimulaci, z ničeho nic).

Příklad Horáčka

Datum a čas	Antecedent	Chování	Následek	Funkce	Délka
1. 11. 8:15	Zkontrolujeme si domácí úkol	Horáček vykřikuje výsledky příkladů	Paní učitelka Horáčka upozorní, že má odpovídat, jen když je vyzván.		
1. 11. 9:30	Maminka řekne Adámkovi, že má jít vynést koš	Začne si děla večeři, má velký hlad	Maminka to vynese sama		
1.11. 10:10	Učitelka zadává samostatnou práci – příklad v učebnici	Nahlas protestuje a naříká, že to nezvládne	Učitelka jde k jeho lavici a individuálně úkol vysvětlí.		
1. 11. 10:45	Dítě chce v obchodě čokoládu.	Válí se po zemi a křičí	Maminka jej nechá vykřičet a až se uklidní, pokračuji v nakupování (čokoládu nedostane)		

Posílení

- Změna v prostředí, která následuje okamžitě po chování.
- Neodměňuje člověka, ale posiluje jeho chování.
- Např. Dítě se podívá na dospělého a usměje se. Dospělí se usměje zpět a dítě vezme do náruče.
- Posílení zvyšuje pravděpodobnost, že se člověk v podobné situaci v budoucnu opět zachová podobným způsobem.

Funkce chování

- Chování má zpravidla jednu z těchto tří funkcí:
- Získání přístupu k nějaké věci, aktivitě nebo pozornosti.
- Únik nebo vyhnutí se situaci, osobě, požadavku.
- Přístup k senzorické stimulaci.

Jakékoliv chování může být naposilované (problémové i neproblémové), vždy záleží na historii posílení

Samostatná práce

- Vraťme se nyní k záznamovým archům.
- Zkuste se podívat na **FUNKCI** chování.
 - Proč se žák choval tak, jak se choval?
 - Čeho chtěl dosáhnout?

Proč se chováme, jak se chováme?

- Proč sledujete určité televizní pořady?
- Proč chodíte do určitých kaváren?
- Proč si kupujete určitou značku bot?

- **ZKUŠENOST** (neboli historie chování)

- Naše chování se v čase mění. Přetrvává chování, které se v minulosti osvědčilo/vyplatilo/přineslo něco příjemného, tedy bylo posíleno.
- Repertoár opouští chování, které nevedlo ke kýženému výsledku, chování vyhasíná.

Diskuse

- Vraťme se k záznamovému archu.
- Podle identifikované funkce chování si řekněte, zda se chování žákovi vyplatilo.
- ANO --- bylo posíleno
- NE ---- nebylo posíleno

Samostatný úkol v hodině+úkol na příště

Behaviorální detektiv

úkol: ABC data plus funkci a řešení (ukázka)

Instruktažní kontrola

= kontrola nad učením, instrukcemi

“Rodiče pracující na pomoci svým dětem překonat dopady autismu čelí mnoha každodenním výzvám. Jako konzultant pracující v oboru Aplikované behaviorální analýzy (*Applied Behavioral Analysis*) a Verbálního chování (*Verbal Behavior*) jen zřídka zažívám den, kdy by mi někdo nekladl otázku obsahující frázi: „Jak mohu přimět své dítě...?“ Tahle otázka většinou končí: „zůstat sedět během jídla“, „nevbíhat do silnice“, „používat toaletu“, nebo jakoukoli z tisíce dalších věcí, kterou děti s autismem nemusí chtít udělat, když je o to požádáte. V těch otázkách jde ale o to, že všechny jsou projevem stejného problému. Nápady jak ovlivnit dílčí projevy pouze poskytnou dočasnou záplatu do té doby, dokud nevyvstane projev jiný. Kořen problému všech těchto otázek je v tom, že rodina nezískala dostatečně efektivní kontrolu nad pokyny, které zadává dítěti. Dokud toho nedosáhnou, život bude neustále o hašení jednoho požáru za druhým a o doufání, že mezi plameny se stihne dítě i něco naučit.“

Robert Schramm

- 7 kroků k získání instruktažní kontroly (přečíst, můžeme se na něco zeptat při kolokviu :))
- <https://csaba.cz/wp-content/uploads/2020/01/Schramm-7-Steps-CZ.pdf>